

Рівненський державний гуманітарний університет
факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра філософії

Назва дисципліни	Релігієзнавство
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити/90 годин
Вид підсумкового контролю	залік
Викладач (і)	Ворон Оксана Петрівна
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри	
E-mail викладача:	voron.oksana@gmail.com
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	
Мова викладання	українська
Консультації	<i>Очні консультації:</i> вівторок (8:00-12:30) Середа (11:00-13:00)

Анотація дисципліни

Релігієзнавство є важливою складовою системи гуманітарної освіти у вищій школі. Це зумовлено тією роллю, яку відіграє релігія в житті сучасного суспільства та окремої людини, впливом релігії на політику, культуру тощо. Інтерес до закономірностей розвитку релігії, її історії, інших проблем, пов'язаних з взаємовідносинами церкви і держави, міжконфесійними стосунками постійно зростає.

В умовах побудови правового демократичного суспільства і створення української державності особливого значення набуває підготовка не просто фахівця, а особи з широким діапазоном світоглядної орієнтації, яка б спроможна була приймати рішення не тільки з суто фахових питань, а й з політичних, етичних та світоглядних. Релігія завжди, не становить виняток і сьогодення, мала значний вплив на формування світогляду особистості. Релігія є невід'ємною складовою частиною культури суспільства. Вона впливає практично на всі сфери соціального буття і сама, у свою чергу, зазнає змін під їх

впливом. Дослідження історії виникнення, розвитку та взаємодії різних релігійних систем є одним з найважливіших елементів предмету релігієзнавства. Знання історії та теорії релігії – важлива частина цивілізованого світогляду, яке містить в собі гуманістичну традицію духовної культури.

Цілі навчальної дисципліни

Мета:

- дати студентам знання з історії розвитку релігій, їх доктринальні та культурні особливості;
- сформуванню уявлення про релігію як невід’ємний компонент історії людства;
- ознайомити студентів із механізмами практичного вирішення питань, пов’язаних із забезпеченням свободи совісті, регулюванням свободи віросповідання та подолання міжконфесійних і міжцерковних конфліктів, нормалізації державно-церковних відносин в Україні.

Завдання:

- сформуванню у студентів цілісне уявлення про релігію, причини її виникнення та особливості, а також про основні догматичні положення вірувань світу;
- сприяти розумінню впливу релігії на різні сфери духовної культури людства і особистості зокрема;
- орієнтувати студентів на об’єктивний, неупереджений і толерантний аналіз релігійних явищ і процесів, що мають місце в Україні.

Передумови вивчення дисципліни для формування програмних результатів навчання та компетентностей

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Релігієзнавство» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Історія України», «Філософія», «Українська та світова культура», «Культурологія».

Релігієзнавство є важливою складовою системи гуманітарної освіти у вищій школі. Це зумовлено тією роллю, яку відіграє релігія в житті сучасного суспільства та окремої людини, впливом релігії на політику, культуру тощо. В умовах побудови правового демократичного суспільства і створення української державності особливого значення набуває підготовка не тільки фахівця, а особи з широким діапазоном світоглядної орієнтації, яка б спроможна була приймати рішення не лише з суто фахових питань, а й з політичних, етичних та світоглядних. Знання історії та теорії релігії – важлива складова цивілізованого світогляду, яка містить в собі гуманістичну традицію духовної культури.

Перелік тем

Змістовий модуль 1

1. Релігієзнавство як галузь гуманітарних знань
2. Генезис релігії та її ранні форми
3. Народнісно-національні релігії
4. Буддизм як світова релігія
5. Християнство та його течії
6. Світові релігії. Іслам

7. Нові релігійні течії та організації (неорелігії)
8. Релігія і церква в системі державно-церковних відносин
9. Релігійне життя незалежної України
10. Релігійні організації України в умовах загострення суспільно-політичної ситуації

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, для:

- комунікації та опитувань
- виконання домашніх завдань
- виконання завдань самостійної роботи
- проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль)

У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, методистом, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт. Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Метод и навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК 01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Навички використання інформаційних, комунікаційних та педагогічних технологій Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність діяти	ПРН 01	Знати основи теорії історичного розвитку	МН 1, МН 2, МН 3, МН 4, МН 5, МН 7	МО 2, МО 3, МО 4, МО 6, МО 7, МО 9, МО 10
ЗК 02		ПРН 02	Знати закономірності розвитку історичних процесів України, країн світу	МН 1 МН 2, МН 3, МН 4, МН 5, МН 7	МО 2, МО 3, МО 4, МО 6, МО 7, МО 9, МО 10
ЗК 03		ПРН 04	Знати історичний шлях розвитку світової та вітчизняної політико-правової думки	МН 1, МН 2, МН 3, МН 4, МН 5, МН 7	МО 2, МО 3, МО 4, МО 6, МО 7, МО 9, МО 8, МО 10
ЗК08					

	соціально, виявляти дружнє спілкування, креативно, відповідально та свідомо	ПРН 07	Знати сучасні засоби комунікації та інформації	МН 1, МН 2, МН 3, МН 4, МН 5	МО 2, МО 4, МО 5, МО 8
		ПРН 08	Використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності	МН 1, МН 2, МН 3, МН 4, МН 5	МО 2, МО 3, МО 4, МО 6, МО 7, МО 9,
		ПРН 09	Володіти навиками бібліографічного аналізу, способами і прийомами роботи з різними базами даних	МН 1, МН 1, МН 2, МН 3, МН 4, МН 5, МН 7	МО 2, МО 3, МО 4, МО 6, МО 7, МО 9,
ФК 01	Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності	ПРН12	Розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення світової та вітчизняної політико-правової думки	МН 1, МН 1, МН 2, МН 3, МН 4, МН 5	МО 2, МО 3, МО 4, МО 6, МО 7, МО 9, МО 8, МО 10
ФК 07	Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів	ПРН 16	Уміння представляти та обговорювати отримані результати та здійснювати трансфер набутих знань	МН 1, МН 1, МН 2, МН 3, МН 4, МН 5	МО 2, МО 3, МО 4, МО 6, МО 7, МО 9, МО 8,
ФК 09	Уміння знаходити, збирати і первинно				

12	ФК	узагальнюват и фактичний матеріал, роблячи обґрунтовані висновки	ПРН 18	Здатність усвідомлюват и необхідність навчання впродовж всього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань	МН 1, МН 1, МН 2, МН 3, МН 4, МН 5	МО 2, МО 3 МО 4, МО 6, МО 7, МО 9, МО 8, МО 10
		Уміння працювати з навчально-ме тодичним забезпечення м навчального процесу в школі	ПРН 19	Здатність відповідально ставитись до виконуваної роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики	МН 1, МН 2, МН 4, МН 5	МО 7, МО 9, МО 10
15	ФК	Засвоєння нових знань, володіння сучасними інформаційни ми технологіями				

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);

МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань); МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

МО1 – екзамени;

МО2 – усне або письмове опитування

МО3 - колоквиум,

МО4 – тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
МО10 – залік.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни
«Релігієзнавство»**

Поточне тестування та самостійна робота								Сума	
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				ІНДЗ	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	100
5	5	5	5	5	5	5	5		
Модульний контроль - 20				Модульний контроль - 20					

**Система та критерії оцінювання у Рівненському державному гуманітарному
університеті**

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподілі балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді,	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

			самостійно розкриває власні здібності		
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за	Середній (репродуктивний)	задовільно

			допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих			
60-63	Е	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивнопродуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивнопродуктивний)	незадовільно	не зараховано
		повторним вивченням дисципліни				

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та

підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового модульного контролю) за графіком екзаменаційної сесії.

Залік виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Кожен викладач ставить здобувачам вищої освіти систему вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання різних видів робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність під час практичного заняття; (не)допустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагиату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Предмет релігієзнавства як науки і як навчальної дисципліни. Мета та завдання курсу.
2. Визначання релігії. Основні концепції сутності релігії.
3. Елементи та структура релігії.
4. Функції релігії.
5. Основні типи наукових та богословських теорій походження релігії.
6. Ранні форми релігії: фетишизм, тотемізм, магія, анімізм.
7. Національні релігії: індуїзм, джайнізм, конфуціанство, даосизм, синтоїзм, іудаїзм.
8. Передумови виникнення буддизму.
9. Основні ідеї та культ буддизму.
10. Течії буддизму.
11. Передумови виникнення ісламу.

12. Основи віровчення та культ ісламу.
13. Основні напрями в ісламі.
14. Передумови виникнення та еволюція християнства.
15. Християнський „Символ віри” та таїнства.
16. Особливості католицького віровчення та культу.
17. Православ'я, особливості віровчення та культу.
18. Становлення протестантизму та релігійно-догматичні особливості його основних напрямів.
19. Поняття, характерні риси та причини виникнення неорелігій.
20. Класифікація нетрадиційних релігійних вірувань (НРВ).
21. Неохристиянський напрям НРВ.
22. Неоорієнталістський напрям НРВ.
23. Синтетичний напрям НРВ.
24. Містико-оздоровчий напрям НРВ.
25. Сцієнтистський напрям НРВ.
26. Неоязичний напрям НРВ.
27. „Сатанинський” напрям НРВ.
28. „Тоталітарний” напрям НРВ.
29. Вільнодумство та його форми.
30. УПЦ МП в сучасній Україні.
31. УАПЦ в сучасній Україні.
32. ПЦУ в сучасній Україні.
32. УГКЦ в сучасній Україні.
33. РКЦ в сучасній Україні.
34. Протестантські релігійні організації в сучасній Україні.
35. Нехристиянські релігійні напрями в Україні
36. Нетрадиційні релігійні утворення в сучасній Україні.
37. Принципи та моделі державно-церковних відносин.
38. Законодавче закріплення свободи совісті в Україні.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Базова

1. Академічне релігієзнавство: Підруч. для студентів вищ. навч. закладів / За ред. А. М. Колодного. – К., 2000.
2. Лубський В. І., Лубська М. В. Історія релігій: Підруч. – К., 2004.
3. Релігієзнавство / За ред. С. А. Бублика. – К., 2000.
4. Релігієзнавство: Навч. посіб. для студ. ВНЗ. / За ред. В. Л. Петрушенка та О. П. Петрушенка. – Л., 2000, 2006.
5. Шевченко В. Словник-довідник з релігієзнавства. – К., 2004.

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про свободу совісті та релігійної організації» // Закони України. – К., 1996.
2. Конституція України. – Х., 2004.

Допоміжна

1. Ворон О. П., Ворон О. П. Становлення та функціонування Римо-католицької церкви в незалежній Україні (1991–2016 роки): [монографія] / Оксана Петрівна Ворон, Олена Петрівна Ворон. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 200 с.
2. Документи II Ватиканського Собору: Конституції, декрети, Декларації. – Л., 1996.
3. Дудар Н., Филипович Л. Новітні релігійні течії: український контекст. – К., 2000.
4. Любашенко В. І. Історія протестантизму в Україні: Курс лекцій. – Л., 1995.